

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Szabó Lőrinc: Nyári utazás

*Nyár, dél, fény. Ég és föld: parázs,
minden perc egy-egy baltacsapás:
kábitó fénybalták alatt
izzadva csörtet a gyorsvonat.*

*Ez jó nekem – Óh, nem, ez is kevés:
engem a Tűz vad lelke visz és
old szét, hogy csupa láng legyek
s elkapjam a menekülő egeket.*

*Én tűz vagyok, érzem, oly égi sugár,
mint testvérem, ez az iszonyu nyár,
s a Napba vágyom – Óh, hogy elmarad
ez a nyomorult Föld a röptöm alatt,*

*hogy elmarad a renyhe testi lét,
mely most csak az árnyék hűvösét
keresi, dongó és arató –
Nyár van, dél, ernyedő, altató*

*pihenés – Én sohasem pihenek!
Még túlragyogom a földi percekét,
lelkem még csupa robbanás,
folytonos halál és feltámadás:*

*még szállok, céltalan és vakon,
de oly tűzekkel gazdagon,
hogy mikor elérem, megborzong a Nap,
ha rácsókolom egy sugaramat.*

Forrás: Szabó Lőrinc összes versei. Osiris Kiadó, 2003. I. 118–119.

- Értelmezze a költemény vershelyzetét a cím és szöveg összefüggésében! 5 pont
- Milyen szerepekben jeleníti meg a vers a lírai ént? 5 pont
- Az utazás milyen tárgyi elemeit, jelentéseit fedezi fel a vers képi és formai világában? 5 pont
- Milyen jelentéseket kap a Nyár évszaktoposz a versben? 5 pont

A költemény értelmezésének módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

A költözés roppant mókás folyamat, már ha úgy állunk hozzá. Persze megértem azokat is, akik úgy gondolják, hogy a hurcolkodás maga a pokol, és együtt is érzek velük, de azért bátran ki merem jelenteni: fele- s egész barátaim, költözni módfelett szórakoztató.

Itt van rögtön a bútorszállítás kérdése. Helytakarékosági és cipelési szempontból is célszerű a bútorokat szétszedni. [...] Persze a célban aztán össze is kell szerelni, tehát a kihívás és az öröm kétszeres. Aki szeret legózni, a költözést is imádja. Nem beszélve arról a barkóbaszerű társasjátékról, amelyben a költözők mindegyike tippelhet, vajon melyik bútorból maradt ki az a biszbasz, és ugyan mi lehetett a funkciója. Továbbá különböző fogadásokat lehet kötni arról, hogy a szétszedés előtt íróasztalként szolgáló bútorból újbóli összeszerelése után vajon mi lesz: ruhásszekrény vagy cipőtároló?

Nem kevésbé viccesek a testünk változásai. Két hét költözködés alatt mintegy négy kilogrammal lettem könnyebb – ennyi idő alatt ily súlyfeleslegvesztést a legdrágább fitnessklubokban sem sikerült volna produkálnom: ingyen lettem egészségesebb, hurrá! Azt is örömmel konstatálhattam, hogy bizonyára diabéteszben sem szenvedek, hiszen a számtalan, de szinte elhanyagolhatóan apró hámsérülésem mindegyike viharos ütemben gyógyul.

És ne feledjem a költözés kulturális vonatkozását. Ugyanis sorra kerülnek elő olyan könyvek, amelyek az utóbbi bő évtizedben valamiért a háttérbe húzódtak, vagy csak egyszerűen megfeledkeztem a létükről. Üdítő, sőt: szívmengető érzés felütni némelyiket. [...]

Talán vaskossága miatt – négy-öt verseskötet is elfér a helyén a polcon – tettem mellékeesebb helyre Murakami Haruki regényét, a Kafka a tengerpartont. Pedig fontos könyv – már csak azért is, mert e regényből szereztem tudomást a retek dinszteléséről, ami, lássuk be, alapvető gasztronómiai lelemény.

Máshonnan került elő egy japán nyelvkönyv. Harminc-egynéhány éves korára lapjai rendszeren megsárgultak, fedele több helyen megkopott. Japánul ugyan sosem tanultam meg, a könyvet mégis magammal hordoztam minden lakhelyemre. Ereklje talán, ami arra emlékeztet: nem baj, ha esetleg nem jársz sikerrel egy ügyben, ha legalább megpróbáltad. [...]

(Király Farkas: *Költözni nagyszerű*. www.olvasat.hu)

- Emeljen ki öt információt, mely alátámasztja a szöveg címét: *Költözni nagyszerű!* 5 pont
 - Írjon ki két humoros kifejezést, s magyarázza szövegbeli jelentésüket! 4 pont
 - Milyen kommunikációs funkciók érvényesülnek a szövegben? Támassza alá két-két példával válaszát! 6 pont
 - Írjon 10–15 mondatban egy elbeszélő szöveget egy valós/fiktív költözésről! 10 pont
- Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Az emlékezés értékkereső útja az epikában** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (**pl. Krúdy Gyula: A híd, Németh László: Iszony, Ottlik Géza: Iskola a határon vagy más olvasott mű**) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a választott mű műfajának jellemzői 5 pont
- emlékezés és időkezelés a műben 5 pont
- az emlékezés értékkereső útja 5 pont
- motívumok a műben 5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A költemény vershelyzete a cím és szöveg összefüggésében

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*
(pl. Konkrét vershelyzetre utal a cím, a versben metaforikus-szimbolikus jelentést kap; a nyári utazás toposza: az élet teljességére vágyó, szenvedéllyel teli utazó stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. A lírai én szerepei

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*
pl. Felnövesztett, határokat átlépő, mitikus én, vágyott szerep: a Föld felett szálló, a Nap testvére; láng, „tűz vagyok,” „égi sugár” kifejtett metaforikus képek a benne rejlő vad indulatot, szenvedélyt, vágyat, életerőt fejezi ki a passzivitással szemben; kiválasztottság tudata, akarása, nagyság, erő kifejezése stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. Az utazás jelentései – tárgyi elemei, képi, formai megjelenítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*
(pl. Utazás: a személyiség határainak átlépése, vágyak megvalósítása, önkiteljesedés; „gyorsvonat” – az idő rohanása, sebessége, földi jellemzői az „izzadva csörtet”, ösztönző erő is; repülés – a földi határok fölé kerülés, elszakadás, isteni szférába kerülés; kozmikus, természeti képek; áthajló sorok, szabad képzettársítások, felkiáltó mondatok, indulatszavak stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. A Nyár évszaktoposz

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*
(pl. A forráság, beteljesülés, a pihenés, a kényelem pozitív jelképe; a versben egyre negatívvá válik: perzselő hőség az idő múlását metaforikus képben, parázként, baltacsapásként idézi, mely egyszerre fájdalmas, de ösztönző erő is a tette, a passzivitással szemben az aktivitásra, a kiteljesedésre, a halhatatlan létre stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Információk azonosítása a szövegben, a cím megértésére utaló, érvényes válasz megfogalmazása (pl. *bútorok szétszedésének, összeszerelésének játéka kihívás, öröm, fogyókúra, kulturális vonatkozás*) **5 pont**

b. Két humoros kifejezés kiemelése (pl. *fele- s egész barátaim; fontos könyv a retek dinszteléséről szerzett információ miatt – 2 pont*), **magyarázat** (pl. *szójáték, ellentétezés 2 pont*) **4 pont**

c. Az érzelemkifejező és felhívó kommunikációs funkciók sajátosságainak felismerése (2 pont), **indoklás** (4 pont) **6 pont**

d. A tartalmi követelmények betartása **5 pont**

Az elbeszélő szöveg követelményeihez való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott mű műfajának jellemzői **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Krúdy*: klasszikus modern lírai novella, szimbolista, impresszionista, szecessziós stílus, emlékezés alaphelyzete: Szindbád egykori fiatal énjét akarja felkeresni, elvágódás, álmodozás állapota; emlékkép történetelindító szerepe, nem lineáris, előrehaladó, hanem az emlékező tudat belső ideje szervezi; anekdotikus csattanó elmarad: Sz. nem fed fel kilétét, nyitottság, ismétlés, helyettesítés eljárásai, alakmásos technika, részletező elbeszélés mód, az elbeszélés harmadik személyű, az elbeszélő mindentudó, de nézőpontja nem rögzített, többnyire az emlékező Szindbád tudatát beszéli el;

Németh: lélektani regény: Kárász Nelli házassága mint krízistörténet; visszatekintő elbeszélés, emlékezés, egészben látás, klasszikus, hármas tagolás: Az esküvőig, A házasság története, A történet vége; metonimikus történetmondás téje a megértett sorsnak a feltárása, a beszédmód pontossága, élessége, levelek szerepe; Nelli tudatában sűrűsödik össze az elbeszélt világ;

Ottlik: későmodern fejlődésregény: felnőtté válás, nevelődéstörténet; tudatregény: szereplők tudatán keresztül jeleníti meg, értelmezi az eseményeket; példázat: jelképes helyzetekben tipikus magatartásformákat villant fel; metaforikus történetalakítás: az ok-okozati összefüggések háttérbe szorítása, regény a regényben, öntükröző szerkezet: Medve kéziratának beépítése Bébé elbeszélésébe, felbontott időrend, elbeszélői nézőpontok váltakozása, ismétlődő helyzetek, motívumok, elbeszélés nehézségei, intertextualitás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. emlékezés és időkezelés **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Krúdy*: emlékezés alaphelyzete: utazás a múltba; emlékkép: városka, A. Marchali cukrászda; folyó - idő archetípusa, híd – időhatárokat összekötő szerep; alkonyat a mulandóság

archetipusa; emlékező Szindbád tudata; alakmások: fiatal tiszt, pápaszemes öregúr; belső idő; elbeszél emlékezés; megjelenített tárgyak és idő: toronyóra, medaillon;

Németh: Kárász Nelli és Takács Sanyi házassága mint krízistörténet; visszatekintő nézőpont: egészben látás, az emlékezés egy kört ír le az időben, az emlékező jelenétől tér vissza a múltba és lineárisan halad a jelen felé; ritkán szakítják meg előre- és visszautalások: a család története, Nelli diákévei, az édesapa két rosszulléte; emlékező én és felidézett én közti csekély különbség;

Ottlik: az emlékezés pozíciója révén az egykori események mindig már értelmezve állnak az olvasó elé; Medve kézirat: lehetővé teszi a kettős elbeszélést, amely egyben kettős perspektíva is; az uszodai jelenet az olvasó szempontjából: felkelti az olvasói érdeklődést, kíváncsiságot; felvillant egy világot, ahová mintegy meghívja olvasóját; az elbeszél események időkerete pontosan rögzített – 1957, 1944, 1923, 1958 –, az emlékezetet megbízhatatlannak állítja be az elsődleges elbeszélő, Both Benedek, Bébé; az ő emlékezésébe ágyazódik be Medve Gábor emlékiratai, E/3. személyben idézi fel a katonai alreálban töltött éveket; Bébé kommentálja, helyesbíti; a tapasztalatok elbeszélhetőségének problémái, legrészletesebbek az első félév eseményei, első 6 hetet: az újoncok a főszereplők személyiségekben ez alatt az időszak alatt történik a legnagyobb változás; személyes időélmény: Schulze-nap, Bognár-nap; civil időszámítás: változás, iskolai: álló idő, az idő mérésének különböző eszközei: naptárból törli a napokat, szám kimondása stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. emlékezés értékesítő útja

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Krúdy: az emlékezés: időutazás – valamely helyzet, személy, hangulat megkeresése; elvesztett boldogság, harmónia, elmulasztott lehetőségek felidézése; a nők, asszonyok emléke, boldogsága; a pillanat átélésének vágya; emlékezés öröme: részleteknél való elidőzés, impresszionisztikus, szecessziós leírás: színek, hangok, illatok érzékletes képei; az idő visszafordíthatatlanságának élménye, tudomásul vétele;

Németh: az elbeszélő hős emlékezése: önmegértés, racionális értelmezés; levelek eltérő olvasata: az emlékező Nelli számára a megírásuk idején érzett tartózkodás, kényszer, Sanyi aláhúzásai, megjegyzései az egykori boldogság bizonyítékai; a regény lélektanisége: az emlékezés az alkat megértése, törvényeinek feltárása: Nelli öntörvényűsége, ha megsértik függetlenségét, magányát, pusztító erővé válik;

Ottlik: világ- és önmegértés, különböző magatartásfomák megjelenítése, beavatástörténet, felnőtté válás, létértelmező példázat, egy bizonyos erkölcsi tartás tudatos vállalásának példázata: Bébé: az első hó leeséséig, amikor kölcsönadja Medvének a könyvét: zavar, szenvedés, harag, magány, gyűlölet, identitásválság; utána: meghitt barátság, szeretet; Szeredyvel való összebarátkozása, „piff”, hajnalban a folyosón: a belső béke, megbékélés; közeledés Merényiékhez: meg hasonlítás, kínos zavar, de vidám magabiztosság is, végállapot: a fontos barátságok megszilárdulása, erkölcsi biztosság; Medve: szökéséig: szégyen, lázadás, magány, szenvedés, zavar, bénultság, esetlenség, gyávaság és vakmerőség, aztán: a sors vállalása, kockás füzetben: írás, a hivatás, művészet; barátság Bébével, a magány oldódása, kérlelhetetlen erkölcsi tisztánlátás, Merényiék távozása után: egyfajta vezető szerep nehéz vállalása, kétségekkel; szabadság/ függetlenség utáni vágy és a mély barátságok ellentmondásos feszültsége stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. motívumok a műben

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Krúdy*: vágató folyó – a folyamatosan előrehaladó híd archetípusa, keretebe foglalja a történetet, átívelő híd – térbeli pont, időhatárokat összekötő; idősűrítő tárgyak: kopott aranyos betűk, toronyóra, biliárdgolyók a csapongó időszerkezetet jelzik, az emlékezés helyzetét; a por, lezárt szemű zsalugáterek – halál, álom képzetét sugallják; medaillon – apai mivoltával szembesíti, leánya a hajdani cukrászné helyett;

Németh: metaforikus értelmet kap a szem és az ablak, a nézés iránya, közvetíti az emberi viszonyokat, az alá- és fölérendelődéseket; pára, gőz, homály jelentései, tükör-motívum;

Ottlik: *természeti*: sár – minden rossz, a hasztalan meddő várakozás, szenny, szenvedés szimbóluma, a *hó* megtisztulás, megújulás, rend; Schulze szolgálatból való távozásával kapcsolódik össze, a hónap sebeket bekötő, nyomokat, fájdalmakat betakaró, gyógyító szerepe van, *köd* – az emlékezés bizonytalansága, az értetlenség, a zűrzavar, eltévedés, útvesztés jelképe, a külvilágé; *menedék* is az abszurditás elől; *kulturális*: zenei, festészeti alkotások: öntükröző jelkép, a szellem ereje az abszurditás felett; *kockás füzet*: egymásra találás, barátság, alkotás öröme jelképei; a fekete kéz: Medve lázadása, tiltakozás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat, *kísérlet a válaszádra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.